

ERMENİSTAN, GÜNEY KAFKASYA'DA 'RUSYA'NIN BİR KOLU'

Maxime GAUIN

Analiz No : 2015 / 17

31.08.2015

Pariste Sorbonne Üniversitesinde öğrenciyken, Rusya ve Doğu Avrupa Coğrafyası Profesörü Yann Richarda Rusya ve Ermenistan ilişkilerini sordum. Verdiği cevap ağırlıklı olarak ekonomik konusundaydı ve kesin bir ifadeyle: Ermenistan * Rusyanın (ticari kolu) bir dalıdır. Bu açıdan bakıldığında son sekiz yılda ne değişti? Hemen hemen hiçbir şey.

Rusyanın kontrolünün ve hatta hakimiyetinin koşulsuz kabul edilmesini anlayabilmek için, Ermenistanın tarihini ve ideolojisini bilmek gerekir. 19. yüzyılda Ermenistan milli hareketi ortaya çıktığında, özellikle 1912ye kadar, Ermeni milli hareketi umutlarını Rus emperyalizmine bağlamış,, böylece Osmanlı İmparatorluğu ve Çarlık Rusyası içindeki Ermeni halkın ödeyeceği bedeli gözardı etmiştir. Çarlık hükümeti, Ermenileri kendi çıkarları için, özellikle de doğu Anadoluyu (1914-1917) işgal etmek ve1905te Azerbaycanda yükselen vatanseverliği bastırmak için Osmanlı ve Azeri Türklerine karşı kullanmıştır. Buna rağmen, kısa ömürlü Ermeni Devleti (1918-1920) 1919da Beyaz Rusları Amerikalılara tercih etmiştir. Soğuk Savaş sırasında Diasporanın ana örgütleri er ya da geç Sovyet tarafına geçmiş,1970ler ve 1980lerin iki önemli Ermeni terör örgütü (ASALA ve JCAG) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) tarafından maddi yardım almış ve suç işlemeye teşvik edilmiştir.

1991de Sovyetler Birliğinin dağılması ve sonrasında Ermenistanın bağımsızlığı ile büyük bir değişimin hayallerini kuranlar şimdi tam bir hüsrana uğramıştır. Sonraki Erivan hükümetleri 1992-1994 arasında işgâle,1994ten itibaren ise Batı Azerbaycanın (Azerbaycan topraklarının yaklaşık %20si) işgaline öncelik vermiştir. ABD Hükümeti, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği uluslararası hukuka uygunluk çerçevesinde Azerbaycanın toprak bütünlüğünü resmen desteklediği için, Ermeni kabinelerinin Ermenistanın kontrolünü Rusyaya ve İran Mollalarına vermesi sürpriz olmamıştır. 2013ten bu yana Ermenistan Avrupa Birliğine üye olma girişimlerini durdurmuş ve geçmiş Euro-Atlantic katılım planlarını terketmiş, şimdi sadece Rusya liderliğindeki Gümrük Birliği ile şansını denemektedir. Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan bu sene şu benzetmeyi kullanmıştır;

Ermeni konyağı Pariste satılamıyor. Ama Rusyada çok iyi satılıyor. Böylece, Nicolas Sarkozy ve François Hollande'nin sayısız teklif ve girişimlerinin sonuç vermediği görülmektedir. Bu Amerikalı ve Avrupalı liderler için bir ders niteliğindedir.

Buna bağlı olarak, Güney Kafkasyada kalan son Rus Askeri üssü Ermenistanda yer almaktadır. 2 Temmuz 2015te Moskovanın Ermenistana ileri teknoloji Rus silahlarının satın alınması için 200 milyon \$lık kredi vereceğini açıklaması uluslararası toplum tarafından gülünç karşılanmıştır. Bu harcamalar Ermenistanın Rusyaya bağımlılığını pekiştirmekle kalmayıp, hükümetin önceliğinin halkların huzur ve refahı olmadığını, komşularla bölgedeki en fazla Batı destekçisi devlet olan Azerbaycanla mücadele teşvik edeceğini ortaya koymuştur. Buna ek olarak, siyaseten, Erivan, bütün Batılı devletlere ve uluslararası hukuka karşı durarak Rusyanın Kırımı yasadışı ilhakını onaylamıştır.

Ermenistanın durumuna ekleme yapacak olursak, yayılmacı milliyetçilik (irredantist) politikası izleyen Ermeni hükümetleri ülkeyi tehlikeli ekonomik bunalım içine sokmuşlardır: 2013 yılında, Ermenistan kişi başına düşen milli gelir sıralamasında İzlanda ve Pakistan arasında dünyada 152. sırada yer almıştır. Üç ülke arasında, Ermenistan beslenmenin gerçek bir problem olduğu tek ülkedir. 1998den bu yana iktidar partisi tarafından (ve büyük ölçüde 1998 yılından önceki kabineler tarafından) uygulanan resmi ideolojinin yayılmacı milliyetçilik (irredantizm) olmasının mantıksal sonucu olarak bilinçsiz yayılmacı milliyetçilik (irredantizm) Ermenistanın egemenliğini ciddi bir şekilde baltalamaktadır. Hatta Cumhurbaşkanı Sarkisyan 2011 ve 2015 yıllarında NATO aracılığıyla Türkiyeye karşı eski toprak talebini yinelemiştir. Bunlara ek olarak, Cumhurbaşkanı Sarkisyan ASALA teröristleri (Türk ve Azeri toprakları üzerinde hak iddia edenler) için bir anıtın açılışını bile yapmıştır.

Bu ideoloji Putinin düşüncelerine Batı demokrasilerinin popüler düşüncelerinden ve ideolojilerinden daha yakındır. Bunun en açık örneği, geçtiğimiz yıl Rus destekçisi Ermenilerin aile içi şiddetin engellenmesi gibi Avrupa değerlerini savunan Batı eğilimli bir Ermeni vatandaşına saldırmalarıdır.

Ermenistanın önünde bir seçenek vardır. Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan arasında, fakir, denize kıyısı olmayan, Rusya ile hiçbir sınırı bulunmayan Ermenistan için tek mantıklı ve bariz seçenek Ankara ve Bakü ile uzlaşmak, Avrupa Birliğine ve ABDye yönelmektir. Bu bariz gerçeği görmemek ve ona göre davranmamak Ermenistanın kendi çıkarlarının yanı sıra Batılı güçlerin bölgedeki stratejilerini de baltalamaktadır.

Tercüme: Hazel Çağan Elbir

Maxime Gauin Uluslararası İlişkiler ve Avrasya İlişkileri konusunda uzman Fransız bir araştırmacıdır. Ankarada bulunan Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) misafir akademisyen olarak çalışmaktadır.

Bu makale 22 Ağustos 2015 tarihinde American Thinker'da yayınlanmıştır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: GAUIN, Maxime. 2026. "ERMENİSTAN, GÜNEY KAFKASYA'DA 'RUSYA'NIN BİR KOLU'." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2015 / 17. Ağustos 31. Erişim Nisan 02, 2026.
<https://www.avim.org.tr/public/tr/Analiz/ERMENISTAN-GUNEY-KAFKASYA-DA-RUSYA-NIN-BIR-KOLU>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır